

УДК 338.49

Тесленок І.М.¹, Коваль В.В.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-519м НУ «Запорізька політехніка»

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ

Зараз в Україні є проблема забезпеченості регіонів сучасними інфраструктурними об'єктами, ефективне функціонування яких визнано в якості одного з факторів конкурентоспроможності, які є справжньою перешкодою для подальшого економічного зростання, наполегливо вимагаючи пильної уваги з боку органів державної влади. Тому, актуальною наразі є тема вивчення виробничої інфраструктури регіону, так як вона виконує важливу функцію формування і забезпечення стійких зв'язків між господарюючими суб'єктами, що підкреслює особливе значення її розвитку, розширення та оновлення як необхідну умову подальшого підвищення ефективності.

Об'єктом дослідження є процес вивчення виробничої інфраструктури регіону.

Предметом дослідження є підходи до вивчення виробничої інфраструктури регіону.

Мета цієї роботи полягає у визначенні сутності поняття «виробнича інфраструктура регіону».

Незважаючи на достатній обсяг літератури, присвяченої проблематиці інфраструктурного розвитку, термін «інфраструктура» залишається недостатньо чітким поняттям, що тягне за собою неоднозначність терміна «виробнича інфраструктура регіону».

Причиною виокремлення інфраструктури як самостійної сфери економіки є суспільний поділ праці в результаті якого виділяються дві під системи – основне виробництво та допоміжне виробництво (інфраструктура).

Термін інфраструктура (від лат infra – під, нижче та structure – будівля, розміщення) вперше було використано в працях західних економістів в 40-х роках XX ст.. За твердженням П. Самуельсона

першість впровадження в економічну науку терміну «інфраструктура» належить П. Розенштейн-Розану, який використав його у роботі «Місце та роль інфраструктури в розвиненому та суспільстві, що розвивається» [3, с.154]. Ним було дано пояснення необхідності виникнення інфраструктури як потреби у формуванні ефективного середовища взаємодії ринкових суб'єктів, що необхідно було для того аби приватна промислова база була здатною зробити перший ривок. В ті часи до інфраструктури включалися такі галузі як енергетика, транспорт та зв'язок, розвиток яких є передумовою більш швидкому відтворенню інвестицій.

Пол Самуельсон відзначав, що держава свідомо йде на інвестиції в інфраструктуру оскільки «збільшення суспільного капіталу створює переваги, від яких неможливо очікувати грошових прибутків для приватних інвесторів» оскільки масштаби деяких з них будуть надзвичайно великими для ринків приватного капіталу, а інші будуть окупатися протягом надзвичайно тривалого часу щоб зацікавити приватних інвесторів.

Інфраструктура через свою діяльність скорочує для учасників ринку час здійснення операцій та витрати, що пов'язані з цим (витрати обігу). Ця теза надалі визначила напрямок дослідження інфраструктури західними теоретиками як концепцію витрат, що пов'язані з проведенням трансакцій в загальних рамках розвитку суспільного виробництва, що створюють умови для розвитку приватного капіталу [2, с.30].

Інфраструктуру регіону прийнято розділяти на виробничу, що забезпечує процес виробництва, і соціальну, що забезпечує нормальний процес життєдіяльності людей. При цьому до соціальної інфраструктури належать об'єкти охорони здоров'я, освіти, культури і т.д. До виробничої інфраструктури – автомобільні дороги, залізниці, авто-, авіа-, залізничний та водний транспорт, електро-, водо-, газопостачання, зв'язок, інформаційні послуги.

З урахуванням різноманітності елементів, що утворюють інфраструктурний комплекс, представляється доцільним виділення додаткових видів інфраструктури: виробничої, ринкової, інституційної та інноваційної.

Виробнича інфраструктура в загальних умовах регіонального розвитку виконує важливі економічні завдання, виступаючи «фундаментом» функціонування підприємств. Вона безпосередньо обслуговує процес виробництва, забезпечуючи його необхідними допоміжними послугами. В цьому і полягає головне функціональне

призначення виробничої інфраструктури регіону – забезпечення умов безперервного відтворювального процесу.

Виробнича інфраструктура регіону має ряд властивостей і ознак, що дозволяє визначити її склад найбільш точно, що вкрай необхідно для подальшого аналізу і дослідження:

1) забезпечує та підтримує допоміжний характер по відношенню до основного виробництва, в якому проявляється, як було сказано раніше, цільове призначення інфраструктури. Так, В.П. Красовський зазначає: «Інфраструктура не виробляє продукт у матеріально-речовій формі, а лише створює умови для його виробництва» [1, с. 45];

2) наявність значного позитивного «зовнішнього ефекту», який проявляється в прискоренні оборотності оборотних коштів, товарообміну між виробниками, постачальниками і споживачами, в зниженні витрат на транспортування і доставку товарів, матеріальних цінностей;

3) висока фондомісткість і капіталоемність об'єктів інфраструктури, тривалий термін створення і окупності вкладень;

4) територіальний характер. Виробнича інфраструктура регіону «прив'язана» до конкретної території, обслуговує підприємства і забезпечує комунікації всередині даного регіону;

5) споживання послуг інфраструктури носить характер одночасності з боку декількох користувачів і ідентичності з боку декількох галузей господарювання.

Сформулювати визначення виробничої інфраструктури можна наступним чином: виробнича інфраструктура регіону – це комплекс взаємопов'язаних елементів народного господарства, що забезпечують зовнішні умови протікання виробничого процесу.

Темпи розвитку інфраструктури не повинні відставати від темпів розвитку виробничого комплексу та економіки в цілому, в іншому випадку, регіон відчуває «інфраструктурну недостатність», яка стає перешкодою для подальшого розвитку.

Проведені дослідження дозволили визначити сутність поняття «виробнича інфраструктура регіону». Тому в сучасних умовах вкрай важливо приділяти належну увагу підтримці існуючих і створення нових об'єктів виробничої інфраструктури регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Красовский В.П. Инфраструктура та інтенсифікація економіки. Л.: Наука, 2008.192 с.

2. Кулик Н.Н. Удосконалення інфраструктури фондового ринку України в умовах стабілізації економічного зростання. Х.: Регіон, 2016. 30 с.

3. Самуельсон П. Економіка: в 2т. – М.: НПО "АЛГОН" ВНИИСИ, 1992. 333 с.